

VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI

VÕ HỮU CANH

**CÁC TỘI XÂM PHẠM TRẬT TỰ QUẢN LÝ HÀNH
CHÍNH TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH NGHỆ AN: TÌNH HÌNH,
NGUYÊN NHÂN VÀ GIẢI PHÁP PHÒNG NGỪA**

**Chuyên ngành: Tội phạm học và phòng ngừa tội phạm
Mã số: 9380105**

TÓM TẮT LUẬN ÁN TIẾN SĨ

HÀ NỘI – 2018

Công trình được hoàn thành tại:

HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI

Người hướng dẫn khoa học: GS.TSKH. ĐÀO TRÍ ÚC

Phản biện 1: PGS.TS. HỒ SỸ SƠN

Phản biện 2: PGS.TS. TRẦN VĂN ĐỘ

Phản biện 3: PGS.TS. NGUYỄN VĂN HUYỀN

Luận án được bảo vệ tại Hội đồng chấm luận án cấp Học viện, họp tại Học viện Khoa học xã hội, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam, 477 Nguyễn Trãi, Thanh Xuân, Hà Nội.

Vào hồi giờ ngày tháng năm 2018

Có thể tìm hiểu luận án tại:

Thư viện Quốc gia Việt Nam

Thư viện Học viện khoa học xã hội

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Quản lý hành chính là chức năng cơ bản, quan trọng trong hoạt động quản lý xã hội của nhà nước. Vì vậy, hoạt động bình thường của các cơ quan quản lý hành chính nhà nước là điều kiện tiên quyết để đường lối, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước đi vào đời sống xã hội. Hoạt động của cơ quan hành chính nhà nước còn đóng vai trò quan trọng trong việc đảm bảo quyền công dân theo qui định của Hiến pháp và pháp luật; điều đó được thể hiện, cho dù pháp luật quy định mối quan hệ giữa nhà nước và công dân hoàn thiện đến đâu đi chăng nữa, nhưng nếu các cơ quan hành chính không triển khai thực hiện hoặc thực hiện không đúng thì nỗ lực của cơ quan lập pháp cũng không đem lại kết quả mong muốn. Do đó, bảo đảm hoạt động bình thường của các cơ quan hành chính nhà nước là yêu cầu quan trọng được thể chế hóa thành các quy định trong pháp luật và được pháp luật bảo vệ.

Nghệ An là tỉnh thuộc vùng Bắc Trung Bộ có diện tích tự nhiên lớn nhất Việt Nam với 16.493,7 km², có tuyến biên giới đường bộ giáp Lào với 491 km và 82 km biên giới bờ biển. Dân số Nghệ An có 3.133.055 người, có 06 dân tộc cùng sinh sống, trong đó dân tộc Kinh chiếm trên 86% . Nghệ An có 21 đơn vị hành chính, gồm: 01 thành phố, 3 thị xã và 17 huyện. Những năm gần đây, trật tự QLHC ở Nghệ An tương đối ổn định do Đảng bộ, chính quyền tỉnh Nghệ An luôn chú trọng nâng cao hiệu lực QLHC, duy trì, đổi mới và nâng cao chất lượng hoạt động bảo vệ pháp luật trong lĩnh vực hành chính.

Từ năm 2008 đến năm 2016, cơ quan Điều tra, Viện kiểm sát, Tòa án các cấp của tỉnh Nghệ An đã truy tố và xét xử 378 vụ án/754 bị cáo phạm các tội xâm phạm trật tự QLHC, chiếm tỷ lệ gần 2% các vụ án hình sự xảy ra trên địa bàn tỉnh đã xét xử. Trong thời gian gần đây, các tội: Chống người thi hành công vụ; làm giả con dấu, tài liệu của cơ quan, tổ chức; tổ chức, cưỡng ép người khác trốn đi nước ngoài hoặc ở lại nước ngoài trái phép... diễn ra ngày một phức tạp, ảnh hưởng xấu đến trật tự QLHC, làm giảm hiệu lực quản lý xã hội, tác động tiêu cực đến tình hình ANTT trên địa bàn tỉnh Nghệ An. Các tội

xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An đã và đang gây ra nhiều hậu quả nghiêm trọng trên tất cả các lĩnh vực kinh tế, xã hội, sức khỏe, đạo đức, tâm lý, gây dư luận xấu và bức xúc trong nhân dân. Tình hình này cho thấy, vẫn rất cần những nghiên cứu bài bản, khoa học, công phu để phân tích, mổ xẻ tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC và cuộc đấu tranh phòng, chống loại tội phạm này trên địa bàn tỉnh Nghệ An, tìm ra nguyên nhân, điều kiện làm phát sinh và duy trì, phát triển nó để từ đó đưa ra các giải pháp phòng ngừa, ngăn chặn, loại trừ có hiệu quả và khả thi. Với mong muốn đóng góp một phần vào cuộc đấu tranh đó, NCS chọn thực hiện nghiên cứu đề tài ***“Các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính trên địa bàn tỉnh Nghệ An: Tình hình, nguyên nhân và giải pháp phòng ngừa”***.

2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu của luận án

2.1. Mục đích nghiên cứu

Luận án nghiên cứu một cách có hệ thống những vấn đề lý luận về tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC, tập trung vào tình hình, nguyên nhân và điều kiện của tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An. Đề xuất hệ thống các giải pháp tăng cường phòng ngừa các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An trong thời gian tới.

2.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Tổng quan tình hình nghiên cứu về các tội xâm phạm trật tự QLHC và những vấn đề liên quan đến luận án ở phạm vi trong nước và nước ngoài để đánh giá lại toàn diện những vấn đề đã được nêu ra, những vấn đề đã được giải quyết, những vấn đề cần bổ sung hoàn thiện, từ đó xác định những vấn đề cần tiếp tục nghiên cứu, những kết quả cần kế thừa, học hỏi và nghiên cứu chuyên sâu để ứng dụng và giải quyết trong luận án.

- Nhận diện thực tiễn tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An từ năm 2008 đến năm 2016.

- Phân tích nguyên nhân và điều kiện của tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An từ năm 2008 đến năm 2016.

- Dự báo tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC trong 10 năm tới và

đề xuất các nhóm giải pháp khả thi để tăng cường phòng ngừa tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An có hiệu quả.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu của luận án

3.1. Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu của luận án là nghiên cứu nguyên nhân, điều kiện của THTP xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An từ 2008 đến 2016. Làm rõ mối quan hệ phụ thuộc giữa tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn nghiên cứu với các hiện tượng, quá trình kinh tế - xã hội khác, tức là làm rõ qui luật của hành vi xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An.

3.2. Phạm vi nghiên cứu

- về nội dung: Luận án nghiên cứu các vấn đề có liên quan đến tình hình, nguyên nhân và giải pháp phòng ngừa các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An theo cách tiếp cận của khoa học tội phạm học, thuộc chuyên ngành Tội phạm học và phòng ngừa tội phạm, có kết hợp kiến thức chuyên ngành luật hình sự và tổ tụng hình sự.

- Về thời gian: Đề tài luận án sử dụng chất liệu từ năm 2008 đến năm 2016, gồm số liệu thống kê 378 vụ án xâm phạm trật tự QLHC do Tòa án nhân dân các cấp của tỉnh Nghệ An đã xét xử từ năm 2008 đến năm 2016.

- Về không gian: Đề tài luận án được thực hiện trên phạm vi tỉnh Nghệ An; khảo sát 21 huyện, thị xã, thành phố của tỉnh Nghệ An.

- Về tội danh: Đề tài luận án nghiên cứu 20 tội danh được quy định từ điều 257 đến điều 276 Bộ luật hình sự 1999, sửa đổi, bổ sung 2009 (tức từ điều 330 đến điều 351 Bộ luật hình sự 2015), và khảo sát số liệu của 7 tội danh có tội phạm xảy ra trên địa bàn Nghệ An

4. Phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu của luận án

4.1. Phương pháp luận

Đề tài được nghiên cứu dựa trên cơ sở phép duy vật biện chứng và duy vật lịch sử của chủ nghĩa Mác Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và quan điểm, đường lối, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước về công tác đấu tranh phòng, chống tội phạm.

4.2. Phương pháp nghiên cứu

NCS sử dụng phương pháp nghiên cứu của chuyên ngành tội phạm học, gồm các phương pháp cụ thể như: Phân tích, tổng hợp, suy luận logic, qui nạp, diễn giải. Phương pháp thống kê hình sự, tổng kết thực tiễn. Phương pháp nghiên cứu điển hình...

5. Đóng góp mới về khoa học của luận án

- Luận án cung cấp thông số của tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An từ năm 2008 đến năm 2016, đặc biệt là những đánh giá về phần ản của tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC.

- Khái quát, đánh giá một cách có hệ thống tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ an, từ đó phân tích làm rõ nguyên nhân, điều kiện nảy sinh của nhóm tội phạm này.

- Đề xuất các nhóm giải pháp có tính khả thi để tăng cường phòng ngừa có hiệu quả các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An trong thời gian tới.

6. Ý nghĩa lý luận và thực tiễn của luận án

Luận án là công trình nghiên cứu chuyên sâu và toàn diện về tình hình tội phạm xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An dưới góc độ tội phạm học nhằm đưa ra các luận cứ khoa học cho việc áp dụng các kết quả nghiên cứu vào việc nâng cao hiệu quả phòng ngừa các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An nói riêng và cả nước nói chung.

7. Cơ cấu của luận án

Ngoài phần mở đầu, kết luận, tài liệu tham khảo và phụ lục, luận án gồm 4 chương như sau;

Chương 1: Tổng quan tình hình nghiên cứu

Chương 2: Tình hình các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính trên địa bàn tỉnh Nghệ An

Chương 3: Nguyên nhân và điều kiện của tình hình các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính trên địa bàn tỉnh Nghệ An từ năm 2008 đến 2016

Chương 4: Các giải pháp tăng cường phòng ngừa các tội xâm phạm trật

tự quản lý hành chính trên địa bàn tỉnh Nghệ

Chương 1

TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU VÀ CÁC VẤN ĐỀ LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN ÁN

1.1. Tình hình nghiên cứu trong và ngoài nước

1.1.1. Tình hình nghiên cứu trong nước

Tác giả chia thành những nhóm nghiên cứu sau:

- *Nhóm công trình nghiên cứu về khái niệm và những dấu hiệu pháp lý của tội phạm (nói chung) và các tội xâm phạm trật tự QLHC*

- *Các công trình nghiên cứu về trình tự, thủ tục theo tố tụng hình sự để giải quyết các vụ án về các tội xâm phạm trật tự QLHC*

Các công trình nghiên cứu trên đã làm rõ một số vấn đề cơ bản sau:

Thứ nhất: Đã làm rõ cái gì là cơ sở chung của trách nhiệm hình sự và được quy định trong Bộ luật hình sự như thế nào? Xác định các dấu hiệu đặc trưng của tội phạm gồm: Tội phạm là hành vi nguy hiểm cho xã hội, tội phạm là hành vi vi phạm pháp luật hình sự, tội phạm là hành vi có lỗi. Đưa ra các quan điểm áp dụng pháp luật để xử lý hành vi phạm tội bảo đảm khách quan, đúng người, đúng tội, đặc biệt là đối với tội chống người thi hành công vụ được quy định tại điều 257 Bộ luật hình sự.

Thứ hai: Các công trình nghiên cứu đã chỉ ra những bất cập, hạn chế trong việc định tội danh các tội xâm phạm trật tự QLHC, trong đó chủ yếu là tội chống người thi hành công vụ (Điều 257). Bên cạnh đó các tác giả vẫn còn có một số quan điểm khác nhau trong việc làm rõ khái niệm chung về phạm tội và việc định tội, điều đó đã ảnh hưởng đến quá trình giải quyết các vụ án hình sự về các tội xâm phạm trật tự QLHC. Để định tội danh đúng và để loại bỏ những hậu quả tiêu cực của tình trạng đó, các tác giả đề xuất các cơ quan có thẩm quyền cần sớm ban hành văn bản hướng dẫn để tháo gỡ một số vướng mắc trong quá trình điều tra, truy tố, xét xử những hành vi phạm tội, chẳng hạn như hành vi dùng vũ lực chống người thi hành công vụ.

Nhóm thứ hai: Gồm các công trình khoa học nghiên cứu về các thông

số về lượng và chất, nguyên nhân và điều kiện, dự báo và các giải pháp phòng ngừa của tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC nói chung và một số loại tội phạm trong nhóm tội xâm phạm trật tự QLHC nói riêng.

- Các công trình nghiên cứu liên quan đến các thông số về lượng và chất của tình hình tội phạm

- Các công trình nghiên cứu về nguyên nhân và điều kiện của tình hình tội phạm

- Các công trình nghiên cứu về dự báo và các giải pháp phòng ngừa tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC nói chung và một số loại tội phạm trong nhóm tội xâm phạm trật tự QLHC nói riêng

Các công trình nghiên cứu trên tập trung nghiên cứu làm rõ một số vấn đề liên quan đến các hành vi xâm phạm trật tự QLHC dưới góc độ tội phạm học và phòng ngừa tội phạm. Các tác giả nêu lên tình hình tội phạm xâm phạm trật tự QLHC, chỉ ra các nguyên nhân phát sinh loại tội phạm này, đồng thời đánh giá nguyên nhân của THTP xâm phạm trật tự QLHC và kiến nghị một số giải pháp nhằm đấu tranh có hiệu quả với loại tội phạm này... Tuy nhiên, chỉ có một số rất ít các công trình nghiên cứu chung về các tội phạm xâm phạm trật tự QLHC và tuyệt đại đa số các công trình còn lại tập trung nghiên cứu về một tội danh cụ thể và trong số đó nhiều nhất là các công trình nghiên cứu về tội chống người thi hành công vụ, chủ yếu ở góc độ tội phạm học. Trên thực tế ở nước ta các tội như: Tội làm giả con dấu, tài liệu của cơ quan, tổ chức (Điều 267); tội tổ chức cưỡng ép người khác trốn đi nước ngoài hoặc ở lại nước ngoài trái phép (Điều 275) xảy ra nhiều, song rất ít công trình nghiên cứu cụ thể về hai tội danh nói trên. Đặc biệt chưa có công trình khoa học nào nghiên cứu về các tội phạm xâm phạm trật tự QLHC nói chung và các tội danh cụ thể trong nhóm tội này nói riêng trên địa bàn Nghệ An.

1.1.2. Tình hình nghiên cứu ở nước ngoài

1.2. Đánh giá tình hình nghiên cứu

Thứ nhất: Các công trình nghiên cứu đã làm rõ khái niệm và các dấu hiệu pháp lý của tội phạm (nói chung), các tội xâm phạm trật tự QLHC và

một số tội trong nhóm tội xâm phạm trật tự QLHC; trách nhiệm hình sự và những bất cập, hạn chế, thiếu sót trong việc quy định trách nhiệm hình sự đối với các tội phạm đó. Qua nghiên cứu, NCS có cơ sở để đánh giá các quy định về trách nhiệm hình sự đối với các tội xâm phạm trật tự QLHC còn những bất cập, hạn chế, thiếu sót cần bổ sung, sửa đổi.

Thứ hai: Một số công trình nghiên cứu đã làm rõ về lý luận và thực tiễn của các thông số của tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC ở một số địa phương, đây là những nội dung quan trọng để NCS có thể kế thừa và phát triển khi nghiên cứu tình hình các tội phạm xâm phạm trật tự QLHC tại địa bàn tỉnh Nghệ An giai đoạn từ năm 2008 đến năm 2016.

Thứ ba: Các công trình nghiên cứu khoa học đã làm rõ tình hình một số tội phạm cụ thể trong nhóm tội xâm phạm trật tự QLHC như: Tội chống người thi hành công vụ (Điều 257, BLHS năm 1999 (sửa đổi, bổ sung năm 2009), Tội làm giả con dấu, tài liệu của cơ quan, tổ chức (Điều 267, BLHS năm 1999 (sửa đổi, bổ sung năm 2009)). Đưa ra số liệu về số vụ, số bị cáo từng tội phạm cụ thể trong nhóm tội xâm phạm trật tự QLHC trên cơ sở đó đánh giá mức độ, diễn biến, cơ cấu, tính chất của mỗi loại tội phạm đồng thời chỉ ra nguyên nhân và điều kiện của THTP. Mặc dù các công trình nghiên cứu có những cách tiếp cận nguyên nhân và điều kiện của THTP khác nhau nhưng những nguyên nhân và điều kiện chủ yếu của tình hình một số loại tội phạm cụ thể trong nhóm tội xâm phạm trật tự QLHC cũng đã được làm rõ một phần và đánh giá trên một số lĩnh vực nhất định.

Thứ tư: Ở những mức độ khác nhau, các công trình nghiên cứu đã chỉ ra một số bất cập, vướng mắc trong thực tiễn công tác đấu tranh phòng, chống các tội xâm phạm trật tự QLHC và một số loại tội phạm cụ thể trong nhóm tội xâm phạm trật tự QLHC, trong đó tập trung làm rõ những thành tựu, những hạn chế của lực lượng bảo vệ pháp luật.

Thứ năm: Một số công trình nghiên cứu đã phân tích và đưa ra giải pháp phòng ngừa các tội xâm phạm trật tự QLHC và đa số các công trình nghiên cứu đưa ra các giải pháp phòng ngừa một loại tội phạm cụ thể trong

nhóm tội xâm phạm trật tự QLHC. Các giải pháp phòng ngừa tập trung vào một số nội dung như: Tiếp tục thực hiện có hiệu quả chính sách kinh tế-xã hội; phát triển mạnh mẽ công tác văn hóa, giáo dục; tuyên truyền, phát động toàn dân tích cực tham gia phòng chống tội phạm nói chung và tội phạm xâm phạm trật tự QLHC nói riêng; tập trung xây dựng và hoàn thiện hệ thống pháp luật; tăng cường hiệu quả hoạt động của các cơ quan bảo vệ pháp luật... Các giải pháp phòng ngừa đã định hướng cho các công trình nghiên cứu khoa học tiếp theo đề xuất những giải pháp phòng ngừa các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn cả nước tích cực hơn và hiệu quả hơn.

1.3. Những vấn đề đặt ra cần tiếp tục nghiên cứu trong luận án

Một là, một số công trình khoa học đã đề cập đến thực trạng của tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC hay một số tội thuộc nhóm tội xâm phạm trật tự QLHC, nhưng chưa có công trình nào đánh giá cụ thể các thông số của tình hình tội phạm các tội xâm phạm trật tự QLHC, đặc biệt là tình hình tội phạm xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An. Vì vậy, nhiệm vụ đặt ra cho NCS phải đánh giá toàn diện các thông số về mức độ, diễn biến, cơ cấu, tính chất của tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An.

Hai là, các công trình khoa học chủ yếu nghiên cứu về nguyên nhân và điều kiện của một tội phạm cụ thể nên vẫn còn những khoảng trống chưa được đề cập, nhiều hạn chế chưa được giải quyết thấu đáo. Vì vậy, trong luận án của mình NCS phải tiếp cận và tập trung phân tích các nguyên nhân và điều kiện của tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An từ năm 2008 đến năm 2016 theo các lĩnh vực cụ thể về kinh tế, xã hội; về văn hóa, giáo dục; về pháp luật và về tổ chức quản lý.

Ba là, các công trình khoa học chưa vận dụng tổng hợp tri thức liên ngành khoa học để nghiên cứu một cách toàn diện, đầy đủ về diễn biến, cơ cấu, tính chất, nguyên nhân và điều kiện của THTP về đặc điểm nhân thân người phạm tội các tội xâm phạm trật tự QLHC (nhất là sử dụng tri thức liên ngành của xã hội học, văn hóa học, kinh tế học, giáo dục học...). Do vậy,

nhiệm vụ của luận án phải phân tích làm rõ những nội dung trên của các tội xâm phạm trật tự QLHC nói chung và các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An từ năm 2008 đến năm 2016 .

Bốn là, giải thích thuyết phục cho những sửa đổi của Bộ luật Hình sự vừa được Quốc Hội khóa XIII, kỳ họp thứ 3 thông qua ngày 20/6/2017 về sự điều chỉnh chính sách hình sự đối với các tội xâm phạm trật tự QLHC.

Năm là, các công trình nghiên cứu trước đây chủ yếu tiếp cận, nghiên cứu một loại tội phạm cụ thể trong nhóm tội phạm xâm phạm trật tự QLHC nên các giải pháp phòng ngừa còn mang tính đơn lẻ, chưa toàn diện và chưa có hệ thống. Do vậy, định hướng nghiên cứu luận án của mình NCS đưa ra giải pháp phòng ngừa các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An có tính khả thi, có hệ thống và toàn diện hơn.

Chương 2

TÌNH HÌNH CÁC TỘI XÂM PHẠM TRẬT TỰ

QUẢN LÝ HÀNH CHÍNH TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH NGHỆ AN

2.1. Những vấn đề lý luận về tình hình các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính

2.1.1. Khái niệm và các dấu hiệu pháp lý hình sự của các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính

Các tội xâm phạm trật tự QLHC có mối liên hệ mật thiết với tội phạm (nói chung), xét về bản chất mối liên hệ này là mối liên hệ giữa cái chung và cái riêng, theo đó tội phạm là cái chung, các tội xâm phạm trật tự QLHC là cái riêng. Vì vậy có thể đưa ra khái niệm các tội xâm phạm trật tự QLHC như sau:

Các tội xâm phạm trật tự QLHC là những hành vi nguy hiểm cho xã hội được quy định trong BLHS, do người có năng lực trách nhiệm hình sự thực hiện một cách cố ý hoặc vô ý, xâm phạm trật tự QLHC, làm giảm hiệu lực quản lý của Nhà nước.

Khách thể của các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính

Các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính xâm phạm tới một nhóm các quan hệ xã hội có đặc điểm chung (khách thể loại) đó là trật tự quản lý hành chính,

xâm phạm đến hoạt động đúng đắn, bình thường của các cơ quan Nhà nước, tổ chức xã hội, qua đó làm giảm hiệu lực quản lý của các cơ quan Nhà nước.

Mặt khách quan của các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính

Mặt khách quan của các tội xâm phạm trật tự QLHC là những biểu hiện của các tội phạm này diễn ra bên ngoài, là những yếu tố thuộc về khách quan, trong đó, dấu hiệu hành vi nguy hiểm cho xã hội là dấu hiệu bắt buộc trong các cấu thành tội phạm.

Chủ thể của các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính

Một người sẽ trở thành chủ thể của tội phạm nếu họ có năng lực trách nhiệm hình sự và đạt độ tuổi chịu trách nhiệm hình sự mà BLHS quy định. Bộ luật hình sự năm 2015 có hiệu lực (01/01/2018), thì chủ thể của các tội xâm phạm trật tự QLHC có độ tuổi từ 16 tuổi trở lên.

Mặt chủ quan các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính

Mặt chủ quan của các tội xâm phạm trật tự QLHC là diễn biến bên trong phản ánh trạng thái tâm lý của chủ thể các tội phạm này đối với hành vi nguy hiểm cho xã hội và hậu quả do hành vi đó gây ra, bao gồm các yếu tố: Lỗi, động cơ và mục đích phạm tội.

2.1.2. Những vấn đề lý luận về tình hình các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính

“ Tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC là một hiện tượng xã hội, pháp lý – hình sự, được thay đổi về mặt lịch sử, mang tính chất giai cấp, bao gồm tổng thể các tội xâm phạm trật tự QLHC xảy ra trong một đơn vị không gian, thời gian nhất định”.

2.2. Thực tiễn tình hình các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính trên địa bàn tỉnh Nghệ An từ năm 2008 đến năm 2016

2.2.1. Phần hiện của tình hình các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính trên địa bàn tỉnh Nghệ An

Phần hiện của tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An được thể hiện ở những thông số về lượng là thực trạng (mức độ) và động thái (diễn biến), những thông số về chất là cơ cấu và tính chất của

tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An.

2.2.1.1 Thực trạng (mức độ) của tình hình các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính trên địa bàn tỉnh Nghệ An

- Về mức độ tổng quan tuyệt đối: Theo số liệu thống kê của Tòa án nhân dân các cấp tỉnh Nghệ An, từ năm 2008 đến năm 2016 ở Nghệ An xảy ra 378 vụ với 754 bị cáo bị xét xử về các tội xâm phạm trật tự QLHC, trung bình mỗi năm có 42 vụ với 84 bị cáo. Nhìn vào bảng số liệu có thể thấy tội phạm xâm phạm trật tự QLHC tại tỉnh Nghệ An biến động không đều; tăng, giảm thất thường từ năm 2013 đến năm 2016 có xu hướng tăng dần.

- Về mức độ tổng quan tương đối

+ Tỷ lệ tội phạm: Tỷ lệ tội phạm các tội xâm phạm trật tự QLHC, được tính trên cơ sở mức độ tổng quan tương đối của tình hình tội phạm tại tỉnh Nghệ An, tỷ lệ các tội xâm phạm trật tự QLHC mà Tòa án nhân dân các cấp tỉnh Nghệ An đã xét xử chiếm 1,97% tổng số vụ án và 2,06% tổng số bị cáo từ năm 2008 đến năm 2016

- Mức độ tổng quan so sánh

+ *So sánh mức độ tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An với cả nước*

Tỉ lệ so sánh số vụ và số bị cáo giữa tình hình tội phạm xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An với địa bàn cả nước là 1,74% về số vụ và 2,39% về số bị cáo. Xét về đơn vị hành chính, hiện nước ta có 63 tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương. Như vậy, đánh giá tỉ lệ bình quân của các tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương từ năm 2008 đến năm 2016 thì mỗi tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương có tỉ lệ trung bình 344,23 vụ và 499,3 bị cáo bằng 1,59% về số vụ án và 2,17% về số bị cáo. Tỉ lệ này của các tội xâm phạm trật tự QLHC ở Nghệ An (1,74% về số vụ và 2,39% về số bị cáo) cao hơn tỉ lệ trung bình cả nước cả hai tiêu chí.

+ *So sánh mức độ của tình hình tội phạm các tội xâm phạm trật tự QLHC ở tỉnh Nghệ An với một số tỉnh, thành phố*

THTP xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An xét trong 5

năm (2012-2016) có tỉ lệ cao hơn so với một số tỉnh, nhưng lại thấp hơn một số thành phố trực thuộc trung ương, cụ thể: Cơ số THPT xâm phạm trật tự QLHC của tỉnh Nghệ An thấp hơn thành phố Hà Nội trong 5 năm cả về cơ số vụ án và cơ số bị cáo; đối với Đà Nẵng cũng tương tự (trừ năm 2012), cơ số THPT ở Nghệ An thấp hơn Đà Nẵng là 0,55. Tuy nhiên, cơ số THPT xâm phạm trật tự QLHC của tỉnh Nghệ An lại cao hơn tỉnh Hà Tĩnh ở các năm (trừ năm 2015 và năm 2016; Nghệ An: năm 2015:1,54, năm 2016: 1,47; Hà Tĩnh: năm 2015:1,58, năm 2016: 1,53); về cơ số bị cáo ở Nghệ An cao hơn Hà Tĩnh ở tất cả các năm. So với tỉnh Đắk Lắk cơ số THPT giữa hai tỉnh có sự thay đổi tăng, giảm theo các năm nhưng đánh giá chung cơ số cả vụ án và cơ số bị cáo của tỉnh Nghệ An vẫn cao hơn tỉnh Đắk Lắk.

+ So sánh mức độ của tình hình các tội phạm xâm phạm trật tự QLHC ở các huyện, thị, thành phố (gọi chung là địa bàn) thuộc tỉnh Nghệ An

Việc xác định cấp độ nguy hiểm của tình hình các tội phạm xâm phạm trật tự QLHC ở các địa bàn phải căn cứ trên 3 chỉ số đầu vào, đó là: Tổng số bị cáo đã bị xét xử bằng bản án có hiệu lực pháp luật ở tỉnh Nghệ An từ năm 2008 đến năm 2016, diện tích và dân số.

Trước hết xác định tỷ lệ số bị cáo phạm các tội xâm phạm trật tự QLHC ở các địa bàn (huyện, thị xã, thành phố) tỉnh Nghệ An trên 100.000 dân (có đủ năng lực trách nhiệm hình sự), tỷ lệ này càng lớn thì mức độ tội phạm xâm phạm trật tự QLHC ở địa bàn đó càng cao. Theo đó, thị xã Cửa Lò có tỷ lệ cao nhất (47,52), thứ 2 là huyện Kỳ Sơn với tỷ lệ 45,86; huyện Đô Lương có tỷ lệ thấp nhất (10,87).

+ So sánh mức độ tình hình các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính trên địa bàn Nghệ An từ năm 2008 đến năm 2016 xét theo tội danh

Các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An chỉ chiếm 1,97 % số vụ án và 2,06 % số bị cáo trong tổng số các vụ án hình sự và số bị cáo đã được Tòa án nhân dân các cấp ở Nghệ An xét xử. Tỉ lệ này thấp, nhưng tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh lại diễn biến phức tạp; tăng, giảm thất thường trong đó nổi lên một số tội danh cụ thể sau:

Về tổng quan chung các tội danh: Trong 20 tội danh thuộc các tội xâm phạm trật tự QLHC, từ năm 2008 đến năm 2016 ở Nghệ An chỉ xảy ra 7 tội danh gồm: Tội chống người thi hành công vụ (Điều 257); tội làm giả con dấu, tài liệu cơ quan, tổ chức (Điều 267); tội xuất cảnh, nhập cảnh trái phép (Điều 274); tội tổ chức, cưỡng ép người khác trốn đi nước ngoài hoặc ở lại nước ngoài trái phép (Điều 275); tội sửa chữa, sử dụng giấy chứng nhận và các tài liệu của cơ quan, tổ chức (Điều 266); tội giả mạo chức vụ, cấp bậc (Điều 265) tội vi phạm các quy định về quản lý nhà ở (Điều 270).

Phần hiện của 7 loại tội danh trong số 20 tội xâm phạm trật tự QLHC ở địa bàn tỉnh Nghệ An đã xét xử, trong đó tội chống người thi hành công vụ chiếm tỉ lệ cao nhất (69% số vụ và 65,4% số bị cáo). Từ những số liệu này, cho thấy ý thức chấp hành pháp luật của một bộ phận nhân dân tại tỉnh Nghệ An còn hạn chế dẫn đến hành vi vi phạm pháp luật, tập trung chủ yếu là các đối tượng ở độ tuổi từ 18 đến 30, khi bị xử lý đã có hành vi chống lại các lực lượng thực thi công vụ.

Ngoài ra, một số tội danh khác cũng chiếm tỉ lệ đáng kể như: Tội làm giả con dấu, tài liệu cơ quan, tổ chức (chiếm 11,1% số vụ và 15,4% số bị cáo); tội tổ chức, cưỡng ép người khác trốn đi nước ngoài hoặc ở lại nước ngoài trái phép (chiếm 13,5% số vụ và 13,53% số bị cáo).

2.2.1.2. Diễn biến của tình hình các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính trên địa bàn tỉnh Nghệ An

Trong giai đoạn 2008 đến năm 2016, trên toàn tỉnh Nghệ An trung bình mỗi năm có 42 vụ/84 bị cáo. Nếu chọn năm 2008 với 18 vụ án và 34 bị cáo phạm các tội xâm phạm trật tự QLHC làm gốc và được dự liệu là 100% thì số vụ án và số bị cáo đưa ra xét xử trong những năm tiếp theo diễn biến như sau:

Năm 2009: 44 vụ (tăng 26 vụ) bằng 244%; năm 2010: 48 vụ (tăng 30 vụ) bằng 267%; năm 2011: 33 vụ (tăng 15 vụ) bằng 183%; năm 2012: 47 vụ (tăng 29 vụ) bằng 261%; năm 2013: 44 vụ (tăng 26 vụ) bằng 244%; năm 2014: 49 vụ (tăng 31 vụ) bằng 272%; năm 2015: 50 vụ (tăng 32 vụ) bằng 278%; năm 2016: 45 vụ (tăng 27 vụ) bằng 250%.

Số bị cáo phạm các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh

Nghệ An tăng khá mạnh. Cụ thể: Năm 2008 có 34 bị cáo, thì năm 2009 là 101 bị cáo (tăng 67 bị cáo) bằng 297%; năm 2010 là 133 bị cáo (tăng 99 bị cáo) bằng 391%; năm 2011 là 62 bị cáo (tăng 28 bị cáo) bằng 182%; năm 2012 là 94 bị cáo (tăng 60 bị cáo) bằng 276%; năm 2013 là 79 bị cáo (tăng 63 bị cáo) bằng 232%; năm 2014 là 87 bị cáo (tăng 53 bị cáo) bằng 256%; năm 2015 là 93 bị cáo (tăng 59 bị cáo) bằng 274%; năm 2016 là 71 bị cáo (tăng 37 bị cáo) bằng 209%.

Nhìn tổng thể các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An diễn biến phức tạp có chiều hướng tăng, giảm thất thường nhưng tình hình tội phạm xâm phạm trật tự QLHC diễn biến theo xu hướng gia tăng cả về số vụ án và số bị cáo.

2.2.1.3. Cơ cấu của tình hình các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính trên địa bàn tỉnh Nghệ An

- *Cơ cấu theo hình phạt:* Hình phạt dưới 3 năm tù là 375 bị cáo chiếm 49,73%, hình phạt từ 3 năm đến dưới 7 năm tù có 52 bị cáo chiếm tỉ lệ 6,9% và hình phạt từ 7 năm đến dưới 15 năm tù có 15 bị cáo chiếm tỉ lệ 1,99%.

- *Cơ cấu theo giới tính:* Trên địa bàn tỉnh Nghệ An từ năm 2008 đến năm 2016 có 705 bị cáo là Nam giới (chiếm 93,5%) và 49 bị cáo Nữ giới (chiếm 6,5%) phạm các tội xâm phạm trật tự QLHC.

- *Cơ cấu theo độ tuổi:* Có 16 bị cáo có độ tuổi từ 16 - 18 tuổi, 373 bị cáo có độ tuổi trên 18 đến 30 tuổi và có 365 bị cáo độ tuổi trên 30.

- *Cơ cấu theo đặc điểm tái phạm, tái phạm nguy hiểm:* Số bị cáo thuộc diện tái phạm, tái phạm nguy hiểm đối với các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An từ năm 2008 đến năm 2016 là 85 chiếm tỉ lệ 11,3%.

- *Cơ cấu theo dấu hiệu nơi cư trú:* Từ năm 2008 đến năm 2016 ở Thành phố Vinh tỉ lệ các tội xâm phạm trật tự QLHC chiếm 9,3% (35 bị cáo); Diễn Châu 6,7 % (25 bị cáo). Xét về cơ sở tội phạm theo số dân cũng như theo diện tích địa lý thì cơ sở tội phạm ở thành phố, thị xã và một số huyện như Nghi Lộc, Tương Dương, Diễn Châu, Yên Thành, Đô Lương vẫn chiếm đa số.

- *Cơ cấu theo trình độ học vấn:* Trong 754 bị cáo phạm các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An từ năm 2008 đến năm 2016 có 51 bị cáo có trình độ cao đẳng trở lên, chiếm 6,76%; có 309 bị cáo có trình độ trung cấp và trung học phổ thông, chiếm 40,99%; 321 bị cáo có trình độ trung học cơ sở, chiếm 42,57% và 73 bị cáo có trình độ tiểu học, chiếm 9,69%. Đặc biệt trong số 73 bị cáo có trình độ tiểu học nhiều bị cáo không biết đọc, không biết viết.

- *Cơ cấu theo đặc điểm nghề nghiệp:* Cơ cấu theo đặc điểm nghề nghiệp của bị cáo đối với các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn Nghệ An từ năm 2008 đến năm 2016 cho thấy, có tới 703 bị cáo chiếm tỉ lệ 93,24% không có nghề nghiệp hoặc nghề nghiệp không ổn định. Có 51 bị cáo chiếm 6,76 % là cán bộ công chức nhà nước đang làm việc hoặc đã nghỉ hưu.

- *Cơ cấu theo đặc điểm nghiện ma túy và các tệ nạn xã hội khác:* Số bị cáo nghiện ma túy, phạm tội trong trường hợp có chất kích thích như rượu, bia và các trò chơi mang tính bạo lực qua các trang mạng xã hội, văn hóa đồi trụy chiếm 10,34% và dự báo đang có xu hướng tăng.

- *Cơ cấu theo tôn giáo:* Trong 424 bị cáo phạm tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An từ năm 2012 đến 2016 có 36 bị cáo là người có đạo, chiếm 8,49%. Tuy nhiên, người theo tôn giáo phạm tội có xu hướng tăng, cụ thể năm 2012, bị cáo là người theo tôn giáo chỉ chiếm 3,20%; năm 2012 là 9,19% thì đến năm 2016 tỉ lệ này đã tăng lên gấp gần 4 lần so với năm 2012 (12,67%).

- *Cơ cấu xét theo đặc điểm động cơ, mục đích phạm tội (đặc điểm về hành vi phạm tội)*

Trong 20 tội danh được quy định tại Chương XX – BLHS năm 1999 (sửa đổi, bổ sung 2009) từ năm 2008 đến năm 2016 trên địa bàn tỉnh Nghệ An chỉ xảy ra 07 tội danh (phần tội phạm hiện) với động cơ, mục đích vụ lợi.

+ Tội chống người thi hành công vụ (Điều 257): Là loại tội phạm chiếm tỉ lệ cao nhất (69,0%) trong nhóm tội xâm phạm trật tự QLHC ở NA.

+ Tội làm giả con dấu, tài liệu của cơ quan tổ chức (Điều 267) chiếm 11,11, %

+ Tội sửa chữa, sử dụng giấy chứng nhận và các tài liệu của cơ quan, tổ chức (Điều 266) chiếm 1,85%

+ Tội tổ chức, cưỡng ép người khác trốn đi nước ngoài hoặc ở lại nước ngoài trái phép (Điều 275), chiếm 13,50%

+ Tội xuất cảnh trái phép (Điều 274), chiếm tỉ lệ 1,32%

+ Tội giả mạo chức vụ, cấp bậc (Điều 265), chiếm 1,32%: Hành vi tội giả mạo chức vụ, cấp bậc do lỗi cố ý trực tiếp để thực hiện hành vi trái pháp luật với mục đích lừa đảo để vụ lợi.

+ Tội vi phạm các quy định về quản lý nhà ở (Điều 270), chiếm 1,58%)

2.2.1.4. Tính chất của tình hình các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính trên địa bàn tỉnh Nghệ An

+ Tính chất các tội phạm xâm phạm trật tự QLHC thời gian qua ngày càng nghiêm trọng. Trong 9 năm, từ năm 2008 đến năm 2016 tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC có sự tăng, giảm theo từng năm nhưng xu hướng tăng là chủ yếu.

+ Trong số các tội xâm phạm trật tự QLHC xảy ra trên địa bàn tỉnh Nghệ An, các tội có tính chất nguy hiểm cao cho xã hội

+ Các tội xâm phạm trật tự QLHC được thực hiện bởi nhiều phương thức, thủ đoạn khác nhau

+ Các bị cáo phạm các tội xâm phạm trật tự QLHC chủ yếu từ 18 tuổi trở lên (18 tuổi đến 30 tuổi có 373 bị cáo; trên 30 tuổi có 365 bị cáo) và những đối tượng này có trình độ học vấn thấp.

2.2.2. Phần ẩn của tình hình các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính trên địa bàn tỉnh Nghệ An

2.2.2.1. Mức độ ẩn, tỷ lệ ẩn của tình hình các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính trên địa bàn Nghệ An từ năm 2008 đến năm 2016

- *Mức độ ẩn của tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An từ năm 2008 đến năm 2016*

- *Tỷ lệ ẩn của tình hình các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính trên địa bàn tỉnh Nghệ An từ năm 2008 đến năm 2016*

2.2.2.2. Nguyên nhân ẩn của tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An từ năm 2008 đến năm 2016

- Nguyên nhân khách quan: Tội phạm ẩn có lý do ẩn từ phía chủ thể thực hiện hành vi phạm tội và từ người bị hại

- Nguyên nhân chủ quan: Lý do từ các cơ quan được giao nhiệm vụ trực tiếp tiến hành công tác đấu tranh phòng, chống tội phạm và do quy định về thống kê của các cơ quan chức năng

Chương 3

NGUYÊN NHÂN VÀ ĐIỀU KIỆN CỦA TÌNH HÌNH CÁC TỘI XÂM PHẠM TRẬT TỰ QUẢN LÝ HÀNH CHÍNH TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH NGHỆ AN TỪ NĂM 2008 ĐẾN NĂM 2016

3.1. Cách tiếp cận để nhận diện về nguyên nhân và điều kiện của tình hình các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính trên địa bàn tỉnh Nghệ An

3.1.1. Khái niệm nguyên nhân và điều kiện của tình hình các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính

3.1.2. Phân loại các nguyên nhân và điều kiện của tình hình các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính

3.2. Các nguyên nhân và điều kiện của tình hình các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính trên địa bàn tỉnh Nghệ An từ năm 2008 đến năm 2016

3.2.1. Các nguyên nhân và điều kiện về kinh tế

- Nền kinh tế thị trường làm nảy sinh những yếu tố tiêu cực tác động mạnh mẽ đến đời sống xã hội, trong đó có THTP nói chung, tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC nói riêng

- Cùng với những tiêu cực của kinh tế thị trường; quá trình hội nhập về kinh tế, văn hóa..cũng đang tạo ra nhiều thách thức, sơ hở tạo điều kiện cho các đối tượng thực hiện hành vi phạm tội trong đó có các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính

3.2.2. Các nguyên nhân và điều kiện về tâm lý, xã hội

- Những hệ lụy tiêu cực từ sự phân hóa giàu, nghèo là yếu tố thúc đẩy thực hiện hành vi phạm tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính

3.2.3. Các nguyên nhân và điều kiện về văn hóa, giáo dục

- Sự lệch chuẩn về nhân cách và sự xuống cấp về đạo đức, lối sống, của cá nhân người phạm tội là nguyên nhân dẫn đến hành vi xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An

- Những biểu hiện tiêu cực thuộc môi trường gia đình và nhà trường là một trong những yếu tố thúc đẩy hành vi phạm các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính

3.2.4. Các nguyên nhân và điều kiện về quản lý nhà nước

- Những hạn chế, thiếu sót trong công tác quản lý cư trú tạo kẽ hở cho các đối tượng thực hiện hành vi xâm phạm trật tự quản lý hành chính

- Quản lý xuất, nhập cảnh còn hạn chế, sơ hở là một trong những nguyên nhân làm phát sinh hành vi phạm tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính

- Những hạn chế, thiếu sót trong công tác quản lý tài liệu, văn bản, chứng chỉ, các dịch vụ in, photocopy

- Những hạn chế trong công tác quản lý đối tượng nghiện ma túy, nghiện rượu, bia là nguyên nhân dẫn đến hành vi xâm phạm trật tự quản lý hành chính

- Công tác quản lý về hoạt động tôn giáo, dân tộc trên địa bàn tỉnh Nghệ An còn hạn chế, thiếu sót là điều kiện thuận lợi để các thế lực thù địch, phản động xúi dục, kích động nhiều người thực hiện hành vi phạm tội

- Những suy thoái về hành vi, đạo đức công vụ, lối sống của một bộ phận cán bộ, công chức nhà nước đã làm giảm lòng tin của quần chúng nhân dân vào bộ máy công quyền, từ đó làm phát sinh bức xúc, tư tưởng bất mãn, cực đoan và người dân có hành vi chống lại người thực thi công vụ

3.2.5. Các nguyên nhân và điều kiện về chính sách, pháp luật và những thiếu sót trong thực thi chính sách, pháp luật

Trong lĩnh vực tôn giáo

Đối với lĩnh vực dân tộc

3.2.6. Các nguyên nhân và điều kiện về tổ chức

Chương 4

CÁC GIẢI PHÁP TĂNG CƯỜNG HIỆU QUẢ PHÒNG NGỪA CÁC TỘI XÂM PHẠM TRẬT TỰ QUẢN LÝ HÀNH CHÍNH TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH NGHỆ AN

4.1. Dự báo tình hình các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính trên địa bàn tỉnh Nghệ An trong thời gian tới

- *Tình trạng thất nghiệp, không có việc làm ổn định*
- *Yêu cầu của hội nhập với các địa phương trong và ngoài nước*
- *Tình hình tội phạm xâm phạm trật tự quản lý hành chính*

4.2. Các giải pháp tăng cường phòng ngừa các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính trên địa bàn tỉnh Nghệ An

4.2.1. Giải pháp kinh tế - xã hội

Thực hiện các giải pháp để ổn định nền kinh tế vĩ mô, giảm tỉ lệ thất nghiệp, tạo công ăn việc làm ổn định, đảm bảo an sinh xã hội cho nhân dân trong tỉnh và thực hiện thắng lợi Nghị quyết số 26-NQ/TW, ngày 30/7/2013 của Bộ Chính trị khóa XI về phương hướng, nhiệm vụ phát triển tỉnh Nghệ An đến năm 2020 và Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh Nghệ An lần thứ XVIII nhiệm kỳ 2015-2020, cụ thể:

- *Tiếp tục đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa; chuyển dịch cơ cấu kinh tế, nâng cao chất lượng hiệu quả, sức cạnh tranh của nền kinh tế phát triển nhanh, bền vững.*

- *Tập trung khắc phục những yếu kém, bất cập trong phát triển kinh tế; chủ động đến việc nâng cao đời sống nhân dân, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, cải thiện năng suất lao động...*

4.2. 2. Giải pháp về văn hóa, giáo dục

- *Nhận thức đúng, đầy đủ vai trò, vị trí tầm quan trọng của công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, nhân cách, đạo đức, lối sống văn hóa cho thế hệ trẻ; xác định trách nhiệm của các cấp ủy đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các đoàn thể và toàn xã hội đối với công tác này*

- *Đề cao vai trò gia đình trong công tác giáo dục nhân cách, lối sống*

đối với từng thành viên nhất là vai trò làm gương của cha mẹ

- Tăng cường phối hợp giữa nhà trường, gia đình và xã hội, giữa các ban, ngành, đoàn thể trong công tác quản lý, giáo dục đạo đức, lối sống, văn hóa ứng xử; giáo dục ý thức chấp hành pháp luật cho học sinh, sinh viên

4.2.3. Giải pháp quản lý nhà nước

- Tăng cường công tác quản lý cư trú
- Tăng cường công tác quản lý xuất cảnh, nhập cảnh
- Tăng cường công tác quản lý văn bằng, tài liệu, các cơ sở in ấn, photocopy và các cơ sở kinh doanh dịch vụ trên địa bàn
- Tăng cường công tác quản lý, kiểm soát những đối tượng nghiện ma túy, người nghiện rượu, bia
- Tăng cường quản lý nhà nước về hoạt động của các tôn giáo, đặc biệt là Thiên Chúa giáo
- Tăng cường khắc phục những thiếu sót trong cải cách hành chính, nâng cao chất lượng quản lý đảm bảo khoa học, hiệu quả, nhất là thủ tục hành chính; xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức; giảm mạnh và bãi bỏ các loại thủ tục hành chính gây phiền hà cho tổ chức và công dân

4.2.4. Giải pháp về chính sách, pháp luật

- Kiến nghị sửa đổi, bổ sung cho phù hợp với tình hình thực tế, cần quy định tình tiết "gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe người thi hành công vụ" là tình tiết định khung hình phạt đối với Tội chống người thi hành công vụ.

- Kiến nghị khắc phục những chồng chéo, mâu thuẫn giữa quy định của Bộ luật hình sự với Luật xử lý vi phạm hành chính năm 2012, Nghị định số 167/2013/NĐ-CP, ngày 12/11/2013 của Chính phủ hướng dẫn thi hành luật xử lý vi phạm hành chính (quy định tại điểm a khoản 3 Điều 20 Nghị định 167/2013/NĐ-CP) theo hướng phải định rõ "ranh giới" phân biệt trường hợp vi phạm đến mức độ nào thì được xem là chưa đến mức truy cứu trách nhiệm hình sự và trường hợp nào sẽ bị truy cứu trách nhiệm hình sự về tội chống người thi hành công vụ.

- Cần bổ sung, hoàn thiện Luật tín ngưỡng, tôn giáo theo hướng cởi mở,

thông thoáng trong cách ứng xử với các tôn giáo nhằm tạo cơ sở pháp lý để đấu tranh, phản bác các quan điểm sai trái vu cáo Nhà nước ta “kiềm chế” hoạt động tín ngưỡng, tôn giáo đồng thời đảm bảo quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo của công dân; tránh những thiếu sót, bất cập tạo cơ để các thế lực thù địch lợi dụng hoạt động tôn giáo để kích động tin đồ vi phạm pháp luật.

4.2.5. Giải pháp về tổ chức

- Đối với cơ quan Công an
 - + Đẩy mạnh công tác tuyên truyền, vận động
 - + Nâng cao hiệu quả công tác điều tra cơ bản
 - + Nâng cao hiệu quả xây dựng và sử dụng mạng lưới bí mật phục vụ công tác phòng ngừa, phát hiện, đấu tranh, ngăn chặn hành vi xâm phạm trật tự quản lý hành chính trên địa bàn tỉnh Nghệ An
 - + Nâng cao hiệu quả công tác nắm tình hình, điều tra các vụ án xâm phạm trật tự quản lý hành chính của cơ quan điều tra các cấp
 - + Đẩy mạnh áp dụng biện pháp khoa học kỹ thuật
 - + Sử dụng biện pháp vũ trang trong phòng ngừa các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính
- Đối với Tòa án nhân dân các cấp
- Đối với Viện kiểm sát nhân dân các cấp
- Tăng cường hoạt động phòng ngừa các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính của lực lượng Bộ đội Biên phòng, Kiểm lâm, Hải quan...trên địa bàn tỉnh Nghệ An
- Tập trung lực lượng tiến hành các biện pháp phòng ngừa có hiệu quả đối với một số tội phạm đang có xu hướng gia tăng, như: Tội chống người thi hành công vụ; tội lợi dụng các quyền tự do, dân chủ xâm phạm đến lợi ích của Nhà nước; tội làm giả con dấu, tài liệu của cơ quan, tổ chức; tội xuất cảnh, nhập cảnh trái phép; tội tổ chức, cưỡng ép người khác trốn đi nước ngoài hoặc ở lại nước ngoài trái phép
 - + Đối với tội chống người thi hành công vụ
 - + Đối với tội làm giả con dấu, tài liệu của cơ quan, tổ chức

+ Đối với tội xuất cảnh, nhập cảnh trái phép; tội tổ chức, cưỡng ép người khác trốn đi nước ngoài hoặc ở lại nước ngoài trái phép.

+ Đối với tội lợi dụng các quyền tự do, dân chủ xâm phạm đến lợi ích của Nhà nước; quyền, lợi ích của tổ chức, công dân.

4.2.6. Giải pháp tăng cường vai trò của hệ thống chính trị và nhân dân trong phòng ngừa các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính

- Tăng cường sự lãnh đạo của các cấp ủy Đảng, chính quyền trong việc thực hiện có hiệu quả các nghị quyết, chỉ thị của Đảng, pháp luật của Nhà nước và của Đảng bộ tỉnh Nghệ An về công tác đấu tranh phòng, chống tội phạm. Phát huy sức mạnh của cả hệ thống chính trị và nhân dân trên địa bàn trong phong trào đấu tranh phòng, chống tội phạm.

- Đẩy mạnh công tác vận động quần chúng, tuyên truyền, giáo dục nâng cao nhận thức cho nhân dân về phòng ngừa tội phạm trong đó có các tội xâm phạm trật tự QLHC bằng nhiều hình thức, phương pháp phù hợp với đặc điểm, điều kiện của từng địa phương trong tỉnh và của từng dân tộc.

- Tăng cường đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị, kỹ thuật nghiệp vụ chuyên môn phục vụ công tác đấu tranh phòng, chống tội phạm; tăng cường vai trò của các lực lượng để đảm bảo việc kiểm tra, tuần tra, kiểm soát được tiến hành thường xuyên, liên tục nhất là tại các địa bàn phức tạp, tuyến trọng điểm.

- Triển khai thực hiện có hiệu quả các văn bản chỉ đạo về công tác phòng, chống tội phạm. Tăng cường tuyên truyền pháp luật phòng ngừa các tội xâm phạm trật tự QLHC phù hợp với điều kiện địa bàn, nhận thức của từng đối tượng, vùng, miền dân cư; quan tâm xây dựng và nhân rộng các mô hình, điển hình tiên tiến trong phòng, chống các tội xâm phạm trật tự QLHC.

KẾT LUẬN

Hành vi xâm phạm trật tự QLHC là những hành vi nguy hiểm cho xã hội, xâm phạm đến hoạt động đúng đắn, bình thường của các cơ quan nhà nước, tổ chức xã hội, làm giảm hiệu lực quản lý của các cơ quan Nhà nước mà các hoạt động này được BLHS xác lập và bảo vệ, đó là trật tự QLHC Nhà nước. Mặc dù các tội xâm phạm trật tự QLHC chiếm tỷ lệ gần 2% số vụ án

hình sự trên địa bàn tỉnh Nghệ An từ năm 2008 đến 2016, song hậu quả gây ra cho xã hội của nhóm tội phạm này rất nghiêm trọng trên tất cả các lĩnh vực kinh tế, xã hội, sức khỏe, đạo đức, tâm lý gây dư luận xấu và bức xúc trong nhân dân. Từ năm 2008 đến năm 2016 tòa án nhân dân các cấp ở Nghệ An đã xét xử 378 vụ với 754 bị cáo, điều đó phản ánh tình hình tội phạm xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn Nghệ An đã và đang tác động tiêu cực đến đời sống nhân dân, đến trật tự an toàn xã hội, đến sự phát triển của tỉnh nhà. Vì vậy, cần có 1 nghiên cứu bài bản, khoa học, công phu để phân tích mổ xẻ tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC, tìm ra nguyên nhân, điều kiện làm phát sinh, phát triển nhóm tội phạm này để từ đó đưa ra giải pháp tăng cường phòng ngừa, ngăn chặn có hiệu quả. Từ những lý do trên, NCS lựa chọn đề tài ***“Các tội xâm phạm trật tự quản lý hành chính trên địa bàn tỉnh Nghệ An: Tình hình, nguyên nhân và giải pháp phòng ngừa”*** làm luận án tiến sĩ luật học, chuyên ngành tội phạm học và phòng ngừa tội phạm. Dựa trên phương pháp luận của Chủ nghĩa duy vật biện chứng, chủ nghĩa duy vật lịch sử của triết học Mác – Lênin và hệ thống các phương pháp nghiên cứu; luận án đã tập trung giải quyết một số vấn đề sau:

Một là, đánh giá tổng quan tình hình nghiên cứu trong và ngoài nước liên quan đến hoạt động phòng ngừa các tội xâm phạm trật tự QLHC. Luận án đã khái quát những thành tựu của các công trình được tham khảo, trên cơ sở đó tiếp thu, kế thừa những nội dung cần được nghiên cứu thêm. Những công trình khoa học mà luận án tham khảo gồm các đề tài khoa học ở các cấp độ khác nhau, sách chuyên khảo, giáo trình, luận án tiến sĩ, luận văn thạc sĩ, chủ yếu bằng tiếng Việt. Những công trình này đã giúp NCS nhận thức sâu hơn, cụ thể hơn những vấn đề lý luận và thực tiễn liên quan đến nội dung đề tài.

Hai là, luận án mô tả tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An từ năm 2008 đến năm 2016 thông qua phân tích các thông số về thực trạng, diễn biến, cơ cấu, tính chất. Căn cứ vào các số liệu thống kê cho thấy từ năm 2008 đến năm 2016 tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn Nghệ An chiếm tỷ lệ gần 2% các vụ án hình sự xảy ra trên

địa bàn tỉnh đã xét xử, nhưng diễn biến phức tạp, lúc tăng, lúc giảm không theo quy luật. Đối tượng phạm các tội xâm phạm trật tự QLHC có đặc điểm nhân thân đa dạng, phức tạp, tiềm ẩn nguy cơ thực hiện các hành vi xâm phạm trật tự QLHC khi có điều kiện thuận lợi. Đây là những căn cứ quan trọng cho việc làm sáng tỏ các nguyên nhân, điều kiện và đề xuất giải pháp tăng cường phòng ngừa tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn Nghệ an trong thời gian tới.

Ba là, luận án đã phân tích làm rõ tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An hiện nay do nhiều nguyên nhân và điều kiện khác nhau như: Các nguyên nhân và điều kiện về kinh tế; các nguyên nhân và điều kiện về tâm lý, xã hội; các nguyên nhân và điều kiện về văn hóa, giáo dục; các nguyên nhân và điều kiện về quản lý nhà nước; các nguyên nhân và điều kiện về chính sách, pháp luật và những thiếu sót trong thực thi chính sách, pháp luật; các nguyên nhân và điều kiện về tổ chức. Kết quả này là tiền đề cho việc đề xuất các giải pháp phòng ngừa các tội xâm phạm trật tự QLHC

Bốn là, luận án đưa ra những dự báo cụ thể dựa trên cơ sở quy luật vận động và các hiện tượng xã hội tiêu cực trên địa bàn tỉnh Nghệ An trong thời gian tới, về đặc điểm nhân thân người phạm tội; dự báo một số loại tội phạm có khả năng tăng; một số loại tội phạm có nguy cơ có thể xảy ra.

Năm là, để tăng cường phòng ngừa có hiệu quả tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An trong thời gian tới, luận án đã đề xuất 06 nhóm giải pháp. Các giải pháp này được đề xuất dựa trên kết quả phân tích tình hình, nguyên nhân và điều kiện của tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC trong biên độ 09 năm (từ 2008 đến 2016) và kết quả dự báo tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An trong thời gian tới. Tất cả các giải pháp này khi đi vào thực tế trên cơ sở đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng, pháp luật Nhà nước; cụ thể hóa đúng đắn của Đảng bộ và chính quyền tỉnh Nghệ An chắc chắn sẽ là những giải pháp phòng ngừa mang tính chiến lược, bền vững, có hiệu quả đối với công tác đấu tranh phòng, chống tình hình các tội xâm phạm trật tự QLHC trên địa bàn tỉnh Nghệ An trong thời gian tới.